



**Europees Vluchtelingenfonds,  
projecten EVF jaar 2005- 2007**

**Eindrapport**

**Project:**

**ERF0506/0/GGZ/1**

**Titel:**

**Kwaliteitsbevordering van de hulpverlening aan niet-begeleide minderjarige  
asielzoekers & niet-begeleide minderjarige erkende vluchtelingen met specifieke  
noden**

**Uitgevoerd door:**

**De Lier & De Bilck**

# 1. Doelstellingen van het project zoals uiteengezet in de projectaanvraag.

## 1.1. Hoofddoelstelling

Kwaliteitsbevordering van de hulpverlening aan niet-begeleide minderjarige asielzoekers en niet-begeleide minderjarige erkende vluchtelingen met specifieke noden om zodoende hun welzijn te verhogen.

## 1.2. Subdoelstellingen

- Uitwerken van een intensief individueel begeleidingstraject binnen de leefgroepwerking
- ⊖ Het opzetten van een intensief individueel begeleidingstraject binnen de eerste residentiële opvang van deze jongeren om zo een antwoord te kunnen bieden op hun specifieke no(o)den en zodoende hun welzijn te verhogen.
- Sensibilisering
- ⊖ Bekendmaking van de doelgroep en hun specifieke noden in functie van een beter begrip van de achtergrond en een beter zicht op de noden van deze jongeren
- ⊖ Het aanreiken van een aantal handvatten om met deze jongeren om te gaan in functie van een beter welbevinden
- Netwerkvorming
- ⊖ Uitbouwen van een samenwerking met diensten die gespecialiseerd zijn rond bepaalde problematieken met als doel de toegankelijkheid van hun dienstverlening te verhogen voor onze doelgroep.
- Competentieverhoging van het personeel
- ⊖ Via vorming en opleiding de competentie en deskundigheid van het personeel in het begeleiden van jongeren met specifieke noden verhogen.
- Verspreiding van de resultaten van het project
- ⊖ De ervaringen die werden opgedaan zo goed mogelijk bundelen om ook aan andere settings die met deze doelgroep werken door te geven.
- Het opmaken van een kwaliteitshandboek
- ⊖ De verhoging van de efficiëntie en de effectiviteit van de organisatie door het opmaken van een kwaliteitshandboek. Alle nodige procedures worden uitgeschreven en de nodige vorming wordt gegeven aan het personeel.

## 2. Beoogde resultaten, gebaseerd op de projectaanvraag.

### 2.1. uitwerken van een intensief individueel begeleidingstraject binnen de leefgroepwerking

- Het opzetten van een intensief individueel begeleidingstraject binnen de eerste residentiële opvang van deze jongeren om zo een antwoord te kunnen bieden op hun specifieke no(o)den en zodoende hun welzijn te verhogen.

In de bestaande werking van De Lier en De Bilck was er reeds sprake van individuele begeleiding (IB), maar de bedoeling was dat er in het project extra ruimte en tijd komt om individueel met de jongere aan de slag te gaan zodat meer fundamenteel aan hun noden kan worden voldaan.

Elke begeleider krijgt twee jongeren waarmee hij samen het individuele traject doorloopt. Binnen dit traject wordt gewerkt aan concrete doelstellingen die zowel van praktische (gericht op de integratie van de jongere in onze cultuur) maar vooral van persoonlijke, inhoudelijke aard (gebaseerd op de emotionele en psychosociale noden van de jongere) zijn. De stafmedewerker coördineert alle individuele begeleidingstrajecten en ondersteunt de begeleider en de jongere in de uitvoering ervan. Alles wordt bijgehouden in de begeleidingsmap.

Volgende nieuwe initiatieven worden in het kader van deze doelstelling gedurende het project uitgewerkt:

- A. Individuele jongerenmap
- B. Starters- & evolutiedagen
- C. Time-out
- D. Verslaggeving
- E. Meter- & Peter-project
- F. Tolken
- G. Infrastructuur
- H. Medische kosten

#### A. Uitwerken van een individuele jongerenmap

Dit is een werkinstrument voor zowel de jongere als de begeleider die vooral op de praktische kant van zijn of haar verblijf in België gericht is. De jongere houdt deze map bij zich en kan aantekeningen maken of belangrijke informatie terugvinden wanneer nodig. De inhoud van de map bestaat uit informatie over België, voogd, asielprocedure, onderwijs, doorstroming, de interne werking met afspraken en regels, budgettering, netwerkvorming,...

Een tweede belangrijk luik binnen de werkmap wordt het faseringsstelsel. Uit ervaring blijkt dat heel wat jongeren na verloop van tijd de overstap maken naar een Kamertrainingscentrum (KTC) of Begeleid Zelfstandig Wonen (BZW). In de realiteit is dit steevast een grote verandering die hen voor heel wat nieuwe uitdagingen stelt: het beheren van een eigen budget, het zelfstandig invullen van vrijetijdsbesteding, het 'runnen' van een eigen huishouden,... Zeker bij jongeren die reeds een meer individuele begeleiding vragen is een degelijke voorbereiding om deze stap te zetten een noodzaak. Daarom willen we aan de hand van een faseringsstelsel de jongeren binnen de bestaande basisstructuur beter voorbereiden op hun verdere verblijf in ons land. Het faseringsstelsel omvat drie verschillende categorieën: budget, vrije tijd en zelfredzaamheid. Op die manier krijgen ze de kans hun mogelijkheden op die verschillende domeinen beter te benutten. Zo kunnen ze geleidelijk aan een stuk meer verantwoordelijkheid en vrijheid opnemen.

## B. Starters- & evolutiedagen

De *startersdag* wordt gehouden tussen de derde en zesde week na aankomst van de jongere en is bedoeld als eerste nauw individueel contact tussen de jongere en de individuele begeleider. We werken via gekende methodieken zoals ervaringsleren. Op deze manier verzamelen we bijkomende informatie over de jongere en de mechanismen die de jongere hanteert om zich staande te houden.

De startersdag wordt voorbereid door de individuele begeleider en de stafmedewerker die een traject uitschrijven met activiteiten die een uitdaging vormen voor de jongere. In een later stadium wordt de jongere ook bij dit proces betrokken. De geplande activiteiten worden zo gekozen dat ze ons meer informatie geven over de werkpunten van de jongere. Deze werkpunten worden aan de hand van de observaties van de eerste drie verblijfsweken van de jongere na overleg op team vastgelegd.

Het doel:

- 1) Sterk individueel contact tussen de jongere en de begeleider waardoor de kans groeit een vertrouwensband te op te bouwen.
- 2) Via ervaringsleren een beter zicht krijgen op grenzen, mechanismen, angsten van de jongere en de manier waarop de jongere deze in communicatie brengt (lichaamstaal, intonatie, verbaal).
- 3) Een gedeelde ervaring beleven waarop later kan gereflecteerd worden tijdens individuele begeleidingsmomenten.

De startersdag en bijhorende informatie is de start van het individuele traject van de jongere. De stafmedewerker, de individuele begeleider en de jongere bepalen samen wat de inhoud wordt van het traject.

Tijdens het verdere verblijf van de jongere wordt er elke zes maanden een *evolutiedag* gepland. Deze dag is bedoeld om te gaan kijken welke stappen al werden genomen in het traject en welke stappen nog moeten genomen worden. Mogelijke onderdelen van zo'n traject zijn school, sociaal netwerk, psychisch welbevinden,... Het opzet is gelijkaardig aan die van de startersdagen, maar de activiteiten worden uiteraard aangepast. Ook deze worden door de individuele begeleider en de stafmedewerker (en de jongere) voorbereid en voorgelegd aan het team.

Na afloop van een starters- of evolutiedag wordt een verslag opgemaakt, dat wordt bijgehouden in de begeleidingsmap van de jongere. Er kan ook geopteerd worden om een tweedaagse te plannen in een vakantie of een weekend i.p.v. een dag. Dit kan zowel als vervanging van de starters- of evolutiedag.

De voornaamste methodiek die we gebruiken is het ervaringsleren. Deze methodiek is uitermate geschikt voor onze doelgroep. Aangezien de verbale communicatie door de taalbarrière in de beginfase vaak moeilijk verloopt, zoeken onze jongeren toch een uitweg om hun emoties, wensen, frustraties, ... te uiten. Dit gebeurt vaak via lichaamstaal en stemgebruik. Deze uitweg wordt geboden door jongeren ervaringen aan te bieden (bewust of onbewust) waardoor gevoelens op een non-verbale manier toch ruimte krijgen. Wanneer blokkades en onverwerkte emoties op deze manier ruimte krijgen, kan de jongere komen tot inzicht van de eigen problematiek en kan de verwerking ervan beginnen.

### C. Time-out

Er wordt voorzien in een time-outmogelijkheid voor jongeren die op een bepaald moment in het traject vastlopen.

Eenzijds kan zo'n time-out gehanteerd worden bij een crisissituatie. Dit houdt in dat het voor de veiligheid van de groep en/of de jongere zelf niet aangewezen is de jongere in de groep te houden. Gedurende de time-out doorloopt de jongere een individueel traject en pogen we te achterhalen waarom de crisis ontstaan is. De time-out is in de eerste plaats bedoeld om de jongere tot rust te brengen en we grijpen de crisis aan als een kans om verder te groeien. De crisissituatie wordt op die manier een intense leersituatie met een intensieve 1-1 begeleiding. Op deze manier behoeden we de jongere voor een nieuwe ontgoocheling en afwijzing. Tijdens de projectperiode werd acht maal beroep gedaan op het time-outproject. Eén enkele keer verbleef iemand uit De Lier als time-out een zevental weken in De Bilck.

Anderzijds kan zo'n time-out een gepland moment zijn om met een jongere die vastloopt weer opening te creëren voor verdere begeleiding. Tijdens zo'n time-outmoment wordt er voor een vastgelegde periode (één dag of meerdere dagen) individueel met de jongere gewerkt. De nadruk ligt op het creëren van ruimte en veiligheid waardoor de jongere een nieuwe beweging kan maken. De meerwaarde ligt in het individueel contact, de tijd en het geduld dat vrij gemaakt wordt om de jongere op zijn tempo het emotioneel proces te laten doorlopen waardoor hij of zij zelf mee de verantwoordelijkheid neemt om de blokkade op te lossen.

### D. Verslaggeving

Het is de bedoeling dat er aan het individueel traject ook een heel degelijke verslaggeving gekoppeld wordt. De verslaggeving bevat tal van documenten die worden bijgehouden in de begeleidingsmap.

De stafmedewerker is eindverantwoordelijke voor deze verslaggeving. Op basis van concreet aanwijsbare feiten, dagelijkse observaties door de begeleiding, individuele begeleidingsmomenten, verslagen van starters- en evolutiedagen, time-out projecten, contacten met externe diensten (scholen, hobbyclubs, clb's, cbjz, voogden,...), wordt binnen dit dossier een zo volledig mogelijk beeld geschetst van de jongere op verschillende levensdomeinen. Aan de hand van deze informatie wordt een eerste observatieverslag opgemaakt binnen de 4 à 6 weken na aankomst in de opvangstructuur. Al deze concrete informatie willen we enten op diverse theoretische modellen (o.a. het veerkrachtmodel), om op deze manier de sterktes en zwaktes van de jongere op een structurele en visuele manier in kaart te brengen. Een dergelijke doorgedreven en accurate verslaggeving biedt telkens opnieuw aanknopingspunten met het oog op verdere begeleiding. Daarna voorzien we om de 6 maand een evolutiebespreking en wordt een evolutieverslag opgesteld.

De zaken waaraan gewerkt wordt tijdens het hele traject, worden samengevat in het handelingsplan dat als werkinstrument dient voor zowel jongere, begeleider als stafmedewerker. Door het periodiek evalueren van het handelingsplan en het bijhouden van de verslaggeving evalueert het traject mee met de noden en behoeften van de jongere in kwestie.

### E. Meter- en peterproject

Vaak stellen we vast dat de jongeren vlak na hun aankomst in België in een sociaal isolement terecht komen. Om aan de nood aan sociaal netwerk tegemoet te komen, wordt gewerkt met een meter- en peterproject. Belgische gezinnen kunnen zich kandidaat stellen om op geregelde basis een jongere op te nemen in hun gezin.

## F. Tolken

Om intensief individueel te werken zal het geregeld nodig zijn om tolken in te schakelen. Hoewel jongeren vaak snel Nederlands leren of een aardig mondje Engels praten, zien we het als een must om hen de ruimte te geven zich verbaal in hun eigen taal te kunnen uitdrukken. Hiervoor zal een abonnement afgesloten worden met de sociale tolkendienst.

## G. Infrastructuur

Voor deze doelgroep voorzien wij ook een aangepaste infrastructuur. Vandaar dat er ook een budget wordt aangevraagd om extra ruimtes te huren en om bestaande ruimtes wat aan te passen.

## H. Medische kosten

Aangezien we werken met een doelgroep met zeer specifieke noden, kan dit tot gevolg hebben dat de medische kosten een stuk hoger liggen dan in een reguliere werking. Zo zijn er bijvoorbeeld jongeren die een intensieve medische begeleiding nodig hebben en voor wie medicatie nodig is die niet terugbetaalbaar is. Dit gaat vaak over grote bedragen. Ook opnames in psychiatrische settings zijn niet uitgesloten. Hoewel het niet de bedoeling is jongeren met een uitgesproken psychiatrische problematiek op te nemen, is het niet uit te sluiten dat op een zeker moment voor een jongere met zware psychische problemen een tijdelijke opname aangewezen is.

## **2.2. sensibilisering**

- ⊖ Bekendmaking van de doelgroep en hun specifieke noden in functie van een beter begrip van de achtergrond en een beter zicht op de noden van de jongeren
- ⊖ Het aanreiken van een aantal handvatten om met deze jongeren om te gaan in functie van een beter welbevinden van de jongeren.

Deze sensibilisering is in eerste instantie bedoeld voor alle diensten en organisaties (vb: scholen, CLB's, diensten begeleid zelfstandig wonen...) in de regio die met onze jongeren in aanraking komen. Er wordt een vormingspakket opgemaakt dat op vraag kan gegeven worden door de stafleden en na verloop van tijd ook door het begeleidend personeel.

## **2.3. netwerkvorming**

- ⊖ Uitbouwen van een samenwerking met diensten die gespecialiseerd zijn rond bepaalde problematieken met als doel de toegankelijkheid van hun dienstverlening te verhogen voor onze doelgroep.

Het is de bedoeling het draagvlak van de hulpverlening aan deze kwetsbare groep jongeren uit te breiden door regelmatig overleg en intervisie rond bepaalde thema's (vb. trauma, verliesverwerking, psychosomatiek,...) met gespecialiseerde diensten én tegelijk de brug te slaan naar de reguliere hulpverlening die vaak nog te onvertrouwd is met niet-begeleide minderjarige asielzoekers.

#### **2.4. competentieverhoging personeel**

- ⊖ Via vorming en opleiding de competentie en deskundigheid van het personeel in het begeleiden van jongeren met specifieke noden verhogen.

Eenzijds is er het werken aan de competenties van de personeelsleden om optimaal te functioneren in een team zodat het team stevig genoeg wordt om jongeren met specifieke noden op te vangen. Anderzijds is er het werken aan de competenties van de personeelsleden om de jongeren met specifieke noden te gaan begeleiden. Hierbij vonden we het aangewezen een veiligheids- en agressiebeleid uit te werken.

#### **2.5. verspreiding van de resultaten van het project**

- ⊖ De ervaringen die werden opgedaan zo goed mogelijk bundelen om ook aan andere settings die met deze doelgroep werken door te geven.

Bovenstaande doelstelling zouden we realiseren door het opstellen van een vormingspakket dat kan aangeboden worden. De doelgroep voor deze vorming is tweërlei: enerzijds de opvangcentra voor minderjarige asielzoekers en anderzijds scholen die voorzien in een opleiding voor mensen in de sociale sector (opvoeders, maatschappelijk werkers,...).

#### **2.6. Opmaken van kwaliteitshandboek**

- ⊖ De verhoging van de efficiëntie en de effectiviteit van de organisatie door het opmaken van een kwaliteitshandboek. Alle nodige procedures worden uitgeschreven en de nodige vorming wordt gegeven aan het personeel.

Tijdens het project willen we de 'good practices' in het organiseren van opvang en het individueel begeleiden van niet-begeleide minderjarige asielzoekers en erkende vluchtelingen met specifieke noden in een vast kader gieten. Het kwaliteitshandboek met een bruikbaar instrument zijn voor begeleiders om procedures te raadplegen en te werken met gestandaardiseerde formulieren.

### 3. Kalender van de uitvoering

#### 3.1. Uitwerken van een intensief individueel begeleidingstraject binnen de leefgroepwerking

##### **3.1.1. Vooropgestelde kalender**

Cfr. bijlage 1: Subdoelstelling I. Individueel traject LOI

##### **3.1.2. Uiteindelijke projectkalender**

De verschillende methodieken werden doorheen de ganse werking geïntegreerd en volgden dus niet lineair op elkaar. De vooropgestelde planning om de verschillende aspecten van het individueel traject te implementeren binnen de werking van beide centra werd stipt gevolgd.

##### **3.1.3. Opmerkingen**

Binnen het individueel traject werd gewerkt aan concrete doelstellingen die zowel van praktische (gericht op de integratie van de jongere in onze cultuur) maar vooral van persoonlijke, inhoudelijke aard (gebaseerd op de emotionele en psychosociale noden van de jongere) waren. De stafmedewerker coördineerde alle individuele begeleidingstrajecten en ondersteunde de begeleid(st)er en de jongere in de uitvoering ervan. Een neerslag van elk individueel traject werd bijgehouden in de begeleidingsmap.

Cfr bijlage 2: Individuele begeleidingsmap

#### A. Uitwerken van een individuele jongerenmap

Cfr. bijlage 3: Individuele jongerenmap

De jongeren werden bij aankomst in het centrum toegewezen aan een individueel begeleider. Deze was aanwezig bij opname en maakte de jongere wegwijs in het centrum. Dit gebeurde ondermeer aan de hand van de uitgewerkte individuele jongerenmap. De jongere hield deze map bij zich en kon aantekeningen maken of belangrijke informatie terugvinden wanneer nodig. De inhoud van de map bestond uit informatie over België, voogd, asielprocedure, onderwijs, doorstroming, de interne werking met afspraken en regels, budgettering, netwerkvorming,... Een tweede belangrijk luik binnen de werkmap werd het faseringssysteem. Uit ervaring bleek dat heel wat jongeren na verloop van tijd de overstap maken naar een Kamertrainingscentrum (KTC) of Begeleid Zelfstandig Wonen (BZW). In de realiteit was dit stevast een grote verandering die hen voor heel wat nieuwe uitdagingen stelt: het beheren van een eigen budget, het zelfstandig invullen van vrijetijdsbesteding, het 'runnen' van een eigen huishouden,... Aan de hand van een faseringssysteem werden de jongeren binnen de bestaande basisstructuur beter voorbereid op hun verdere verblijf in ons land. Het faseringssysteem omvat drie verschillende categorieën: budget, vrije tijd en zelfredzaamheid. Op die manier kregen ze de kans hun mogelijkheden op die verschillende domeinen beter te benutten. Zo konden ze geleidelijk aan een stuk meer verantwoordelijkheid en vrijheid opnemen.

Cfr. bijlage 2.a: scoringsfiche fasering

## B. Starters- & evolutiedagen

### Cfr. bijlage 2.b: verslag van starters- of evolutiedag

Voor elke nieuwe jongere werd een startersdag georganiseerd. Voor jongeren die langer in het opvangcentrum verbleven werd om de zes maanden een evolutiedag gepland. De starters- en evolutiedag werden voorbereid door de individuele begeleider en de stafmedewerker. In een later stadium werd de jongere ook bij dit proces betrokken. De geplande activiteiten werden zo gekozen dat ze ons meer informatie gaven over de werkpunten van de jongere.

De starters- en evolutiedagen werden ervaren als leuke, ontspannende momenten, waarbij er individuele aandacht was voor de jongere en de jongere meer zicht kreeg op zijn eigen functioneren.

Na afloop van een starters- of evolutiedag werd een verslag opgemaakt, dat wordt bijgehouden in de begeleidingsmap van de jongere. Er kon ook geopteerd worden om een tweedaagse te plannen in een vakantie of een weekend in plaats van een dag. Dit kon zowel als vervanging van de starters- of evolutiedag.

## C. Time-out

### Cfr. bijlage: 2.c: time-out verslag

Vooral tijdens schoolvakanties konden jongeren (individueel of in groep) in het time-out project te Schorisse tot rust komen en de drukte van het opvangcentrum eens ontvluchten. Het was voor jongeren de uitgelezen plek om te herademen. Daarnaast werd bij crisissituaties ook uitgeweken naar Schorisse. Meestal verbleven de jongere en zijn individuele begeleider daar een tweetal dagen. De meerwaarde van dit time-out project lag vooral in de intensieve 1-1 begeleiding en de landelijke, rustige ligging van het projecthuis.

Tijdens de projectperiode werd acht maal beroep gedaan op het time-outproject. Eén enkele keer verbleef iemand uit De Lier als time-out een zevental weken in De Bilck.

## D. Verslaggeving

### Cfr. bijlage: 2.d: observatie- en evolutieverslag + handelingsplan + IB-verslagen

Aan het individueel begeleidingstraject werd een degelijke verslaggeving gekoppeld. De stafmedewerker zag als eindverantwoordelijke erop toe dat observaties wekelijks afgedrukt werden, dat verslagen van starters- of evolutiedagen, verslagen van individuele begeleidingsmomenten,... in de begeleidingsmap terecht kwamen.

Op basis van dagelijkse observaties door de begeleiding, individuele begeleidingsmomenten, verslagen van starters- en evolutiedagen, time-out projecten, contacten met externe diensten (scholen, hobbyclubs, clb's, cbjz,...),... werd een zo volledig mogelijk beeld geschetst van de jongere op verschillende levensdomeinen. Aan de hand van deze informatie werd een observatieverslag opgemaakt binnen de 4 à 6 weken na aankomst in de opvangstructuur. Al deze concrete informatie werd geënt op diverse theoretische modellen (het veerkrachtmodel, de balkmetafoor,...) om op deze manier de sterktes en zwaktes van de jongere op een structurele en visuele manier in kaart te brengen. Een dergelijke doorgedreven en accurate verslaggeving biedt telkens opnieuw aanknopingspunten met het oog op verdere begeleiding. Daarna voorzagen we om de 6 maand een evolutiebespreking en werd een evolutieverslag opgesteld.

De werkpunten van de jongeren werden samengevat in het handelingsplan dat als werkinstrument diende voor zowel jongere als de begeleiding. Door het periodiek evalueren van het handelingsplan en het bijhouden van de verslaggeving evalueert het traject mee met de noden en behoeften van de jongere in kwestie.

De individuele begeleidingsmap biedt een mooi en volledig overzicht van het traject dat elke jongere samen met zijn individuele begeleider doorloopt. De stafmedewerker staat in voor de continue opvolging van het dossier. De verslaggeving werd gebruikt voor de dagdagelijkse begeleiding van de jongere. Het eindverslag werd doorgegeven aan diensten die instaan voor vervolgvang.

#### E. Meter- en peterproject

##### Cfr. bijlage 4: infobrochure onthaalgezinnen

Voor een aantal jongeren bood het meter- en peterproject hen nieuwe kansen om hun sociaal netwerk uit te breiden en even te ontsnappen aan het drukke gebeuren in de leefgroep. Vlaamse gezinnen konden zich kandidaat stellen om op geregelde basis een jongere op te nemen in hun gezin. De Lier en De Bilck werkten met een zestal vaste onthaalgezinnen in het kader van het Meter- en peterproject. Er vond geregeld overleg plaats met de betrokken gezinnen om de bezoeken te evalueren. Hoewel jongeren er in veel gevallen in slaagden zelf contacten te leggen met landgenoten in België of met Belgische leeftijdsgenoten, vormt het project met de onthaalgezinnen een welkome aanvulling om hun sociaal netwerk te vergroten.

#### F. Tolken

##### Cfr. bijlage 2.e: overzicht tolkinterventies + invulblad sociale tolkdienst

Om intensief individueel te werken was het geregeld nodig om tolken in te schakelen. Er werd een contract afgesloten met de Sociale Tolkdienst West-Vlaanderen. In de loop van het project werd er meermaals beroep gedaan op de Sociale Tolkdienst, namelijk veertig keer door de Lier en dertig keer door de Bilck. Een aantal keer werd er beroep gedaan op onafhankelijke tolken. Dit was noodzakelijk voor talen die niet aanwezig waren in de Sociale Tolkdienst namelijk (Portugees, Tamil, Soeranie,...). In noodgevallen konden we beroep doen op de telefonische tolkdienst van Babel of op het Sociaal Vertaalbureau van de vzw Ciré te Brussel.

#### G. Infrastructuur

Voor deze doelgroep voorzagen wij ook een aangepaste infrastructuur. In de Lier zijn een aantal verfraaiingwerken uitgevoerd. Er werden extra containers geplaatst voor de Bilck. Het ene deel werd gebruikt als vergaderruimte en gespreksruimte. Het ander deel werd gebruikt als ontspanningslokaal voor de jongeren waar een voetbaltafel en een muziekinstallatie ter beschikking stonden van de jongeren.

#### H. Medische kosten

Aangezien we werkten met een doelgroep met zeer specifieke noden, lagen de medische kosten een stuk hoger dan in een reguliere werking. Zo waren er bijvoorbeeld jongeren die een intensieve medische begeleiding nodig hadden en voor wie dure medicatie nodig was. Ook opnames in psychiatrische settings waren niet uitgesloten. Een viertal keer werd een jongere voor korte tijd opgenomen in een psychiatrische instelling.

Het verder uitdiepen van het individueel begeleidingstraject was een continu proces. Op 12 september 2006 ging een eerste gezamenlijke dag door rond de ingebruikname van de instrumenten en methodieken die doorheen het project in de begeleiding van jongeren zouden gebruikt worden. In maart en april 2007 gingen in De Lier en De Bilck casusbesprekingen door rond een aantal 'moeilijke' dossiers. Deze teamvergaderingen werden opgezet in samenwerking met de vzw Solentra. Op 28 februari 2008 ging een teamdag rond de gevolgdde vormingen door. Deze was hoofdzakelijk gericht op het doorgeven van informatie van de externe vormingen en het uitwisselen van ervaringen. In mei en juni 2008 kregen we nog een uiteenzetting van vzw Solentra over de begeleiding van minderjarige asielzoekers en hun specifieke expertise.

## **3.2. Sensibilisering**

### ***3.2.1. Vooropgestelde kalender***

<b>Stappen</b>	<b>Tijdsplanning</b>
- Opmaken van een vormingspakket: info over de doelgroep, hun specifieke noden + handvatten in het omgaan met deze jongeren	2006
- Opmaken van een folder om ons aanbod aan te bieden	2006
- Verspreiden van de opgemaakte folder	December 2006
- Geven van dit vormingspakket op vraag van bepaalde instanties	Vanaf januari 2007 tot einde project

### ***3.2.2. Uiteindelijke projectkalender***

**Cfr. bijlage 5: Subdoelstelling II. Sensibilisering**

### ***3.2.3. Opmerkingen***

Intussen werd een folder (**Cfr. bijlage 5.a**) ontworpen en verspreid naar verschillende diensten die het vormingspakket voorstelt. Het vormingspakket bestond uit een PowerPoint voorstelling (**Cfr. bijlage 5.b**) en een video 'Vluchten voor de oorlog'.

Dit pakket werd in eerste instantie gegeven door leden van de staf. Op termijn werd dit ook gegeven door begeleiders die interesse hadden. De inhoud van de vorming werd mee bepaald door de verwachtingen en/of de voorkennis van de aanvrager.

De vormingen werden gegeven aan een zeer verscheiden publiek, namelijk aan instellingen bijzondere jeugdzorg, andere asielcentra, middelbare scholen, opleidingen bachelor en master in de orthopedagogie. Een overzicht van de gegeven vormingen is terug te vinden in bijlage (**Cfr. bijlage 5.c**).

### **3.3. Netwerkvorming:**

#### **3.3.1. Oorspronkelijke projectkalender**

<b>Stappen</b>	<b>Tijdsplanning</b>
- lijst opmaken van alle diensten in de regio die een rol zouden kunnen spelen in de begeleiding van deze doelgroep	2006
- al deze diensten contacteren met de vraag of er bereidheid is tot overleg	Eind 2006
- een overleg met elke dienst die hiertoe bereid is om na te gaan welke mogelijkheden er zijn naar samenwerking toe	Begin 2007
- op regelmatige basis (vb: elk kwartaal) gezamenlijke contactmomenten met alle diensten die bereid zijn om rond bepaalde concrete thema's te werken	2007 tot einde project

#### **3.3.2. Uiteindelijke projectkalender**

Cfr. bijlage 6: Subdoelstelling III. Netwerkvorming

De oorspronkelijke projectkalender werd volledig uitgevoerd, weliswaar hier en daar met wat vertraging. Het smeden van samenwerkingsverbanden is een waardevol, maar een tijdsintensief proces.

#### **3.3.3. Opmerkingen**

Stapsgewijs hebben we een aantal partners betrokken in de begeleiding van onze jongeren. Zo slaagden we erin heel wat samenwerkingsverbanden aan te gaan en dit op verschillende vlakken. (Cfr. bijlage 6.a: Samenwerkingspartners)

Voor de psychosociale en psychologische begeleiding van onze jongeren werden verschillende hulporganisaties ingeschakeld: Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW), Diensten Geestelijke Gezondheidszorg (DGGZ), Psychiatrische instellingen, verschillende VZW's, ...

Er ontstond een nauwe samenwerking tussen de centra en de vzw Solentra. De samenwerking bestond enerzijds uit de individuele begeleiding van een aantal jongeren die in één van de projecten verbleven. Een 8-tal jongeren maakten regelmatig gebruik van deze intensieve vorm van hulpverlening. Anderzijds boden de psychologen van de vzw Solentra ondersteuning aan het team. De psychologen van Solentra werden uitgenodigd voor de observatie- of evolutievergaderingen en vulden aan met hun expertise. Tweemaandelijks vond er een casusbespreking plaats rond een aantal 'moeilijke' dossiers. Van de mogelijkheid tot supervisie door de mensen van vzw Solentra maakten vooral de pedagogisch stafmedewerkers gebruik, alhoewel die mogelijkheid ook bestond voor de (individuele) begeleiders. Vzw Solentra verzorgde ook een vorming in beide centra over hun manier van denken en werken.

In samenspraak met vzw Solentra trachten we de brug te slaan naar de plaatselijke dienst geestelijke gezondheidszorg, CGGZ Largo. Daartoe werd een overeenkomst gesloten waardoor één van de psychologen er twee uur per week werd vrijgesteld om exclusief te werken met jongeren van De Lier en De Bilck. De expertise die de vzw Solentra uitbouwde in het werken met vluchtelingen werd gedeeld met de medewerkster van de DGGZ Largo. Vanaf 2008 kon de psychologe van CGGZ Largo alleen aan de slag met jongeren van De Bilck en De Lier. Een tweetal jongeren werden op die manier extern geholpen.

In het kader van crisisopvang werd tot op heden éénmaal beroep gedaan op het CARDA-project van Francine Dal, dat instaat voor de tijdelijke opvang van volwassen asielzoekers met zware psychologische/psychiatrische moeilijkheden. We zochten ook naar alternatieven dichtbij. In Ieper werd er een Crisiseenheid opgericht verbonden aan het psychiatrisch ziekenhuis Heilig Hart. Daarmee werd dan ook een samenwerkingsakkoord afgesloten. Casussen werden vooraf besproken met de psychiaters van de Crisiseenheid en Psychiatrische Zorg Thuis.

Andere mogelijkheden die we ontwikkelden om een time-out aan te bieden aan de jongeren vloeiden voort uit de samenwerking met vzw Albezon. Frequent deden we beroep op hun projecthuisje te Schorisse. Hier konden we rust bieden aan de jongeren door hen even uit de leefgroep te halen en kregen de jongeren 1op 1 begeleiding.

Verder werd het aantal samenwerkingsverbanden sterk uitgebreid door de confrontatie met de specifieke noden van de individuele jongeren. Zo zijn we voor een aantal jongeren op zoek gegaan naar aangepast onderwijs en hulporganisaties voor mentaal zwakke jongeren. Ook met de scholen en de CLB's was er regelmatig overleg. Wekelijks was er telefonisch contact met OKAN en maandelijks werd er een overleg gepland tussen de pedagogisch stafmedewerker en de leerkrachten. Halfjaarlijks stond CAW Stimulans ons bij met een sessie seksuele en relationele vorming. Voor extra studiebegeleiding konden we rekenen op de hulp van vzw Auxilia.

In de zomermaanden van 2008 werden alle diensten die ons medisch ondersteunen gecontacteerd voor overleg. Helaas kregen we weinig respons. Met de lokale politiediensten werden enkele afspraken op papier gezet. In de praktijk echter verliep de samenwerking niet zo vlot.

Door een gebrek aan ruimte voor een goede nazorg van jongeren die alleen gaan wonen, investeerden we in samenwerkingsverbanden met verschillende BZW-diensten verbonden aan CAW's of CBJZ. Met OCMW Wervik werd in de loop van 2008 een bundel opgesteld voor jongeren die alleen gaan wonen met informatie over huren, sociale wetgeving, leefloon,...

### **3.4. Competieverhoging van het personeel:**

#### **A. Competenties m.b.t. het teamfunctioneren:**

##### ***3.4.1. Vooropgestelde kalender***

<b>Stappen</b>	<b>Tijdsplanning</b>
- doorlopen van een proces met het eigen team door het organiseren van interne teamdagen en vormingsmomenten gekoppeld aan constante bijsturing op de werkvloer	- één teamdag per zes maanden gedurende het hele project
- vorming voor het ganse team rond ervaringsleren	Begin 2007

- vorming voor de coördinator van de Bilck en de Lier die eindverantwoordelijke wordt voor het ganse teamfunctioneren	2007
---	------

### **3.4.2. Uiteindelijke projectkalender**

Cfr. bijlage 7: Subdoelstelling IV. Competentieverhoging personeel (teamfunctioneren)

### **3.4.3. Opmerkingen**

De projectkalender werd nauwgezet gevolgd. De coachingsgesprekken werden afgenomen in de vooropgestelde periode. Wegens de persoonlijke aard werden deze niet bijgevoegd als bijlage. Bij controle kunnen deze worden voorgelegd.

Vanuit de gekozen doelstelling om het personeel de nodige competenties aan te rijken om op een kwalitatieve manier de gekozen doelgroep te begeleiden werden tal van externe en interne vormingen aangeboden. Voor een overzicht verwijzen we naar [bijlage 7.a en 7.b](#).

De externe vormingen werden via de teamvergaderingen geïntegreerd binnen onze werking. Zo werden verschillende methodieken om te werken aan sociale vaardigheden, agressie, communicatie, sexualiteit,... zowel op groepsniveau als op individueel niveau (in individuele begeleidingsmomenten) geïntroduceerd bij de jongeren met succes. Vooral de individuele begeleiding van de jongeren werd kwalitatief sterk verbeterd.

Door de grote diversiteit aan problematieken die werden opgenomen, zowel in de Bilck als in de Lier, werd de draagkracht van begeleiders en staf ernstig op de proef gesteld. Aan de hand van coachingsgesprekken en methodieken als De Balkmetafoor en Het Veerkrachthuis werd voeling gehouden met elk individu. Op regelmatige tijdstippen werden teamdagen georganiseerd waarbinnen het teamfunctioneren onder de loep werd genomen.

In de beginfase van het project werden de sterktes en werkpunten van het team en elk individu geïnventariseerd. Elk teamlid kreeg zijn eigen individueel actieplan met als doel te groeien in de nodige competenties om te werken met de gekozen doelgroep. Deze actieplannen werden opgevolgd via gesprekken door de verantwoordelijke. In mei 2007 werden twee teamdagen georganiseerd waar de resultaten naar voor werden gebracht (zowel individueel en als team).

Aangezien we kozen voor een moeilijke doelgroep en de beperktheid aan middelen om jongeren met een te zware problematiek door te verwijzen, werd veel geëist van de begeleiding. Gedurende het verloop van het project hebben verschillende begeleiders dan ook de keuze gemaakt om andere werkervaringen te kiezen. Dit zorgde ervoor dat het team gedurende de ganse termijn van het project een nieuw evenwicht moest zoeken. Toch slaagden we er telkens in een hecht team te vormen waar aan de jongeren kwalitatieve hulpverlening werd geboden.

Gedurende het verloop van het project slaagden we erin dankzij de vormingen en persoonlijke begeleiding van de begeleiders om het gedrag van jongeren als signaalgedrag te zien en niet als een eenmalig feit waar een reactie van 'straffen of belonen' tegenover stond. De draagkracht van het team werd gevoelig verhoogd waardoor ook jongeren met een uitgesproken psychiatrische problematiek een kans kregen om hulp te krijgen. Als communicatiemiddel werd de wekelijkse teamvergadering gebruikt om lopende problemen en gevoeligheden te communiceren. De inhoudelijke casusbesprekingen aan de hand van de Balkmetafoor werden een grote meerwaarde bij het opmaken van het handelingsplan en bij de zelfreflectie van elk teamlid.

De zorg voor het team was duidelijk aanwezig waardoor begeleiders ook in crisissituaties bleven staan. Deze zorg werd geboden in teamdagen, coachingsgesprekken, permanentie en informele momenten vanuit de staf en door het geven van feedback en steun bij de begeleiders onderling.

Er waren zeker nog tal van groeimogelijkheden. Vooral het naar buiten treden als één man als team kon nog sterk verbeteren. Begeleiders werkten nog te individueel vanuit hun eigen sterktes waardoor jongeren nog teveel de kans kregen om manipulatief tewerk te gaan.

We kunnen echter zeggen dat we een kwalitatieve werking rond onze doelgroep waar konden maken. De feedback die gegeven wordt vanuit de buitenwereld (fedasil, Voogdij, ex-bewoners,...) spreekt van een hoogstaande kwalitatieve zorg vanuit De Bilck en De Lier.

## **B. Competentie m.b.t. de begeleiding van de jongeren**

### **3.4.1. Vooropgestelde kalender**

<b>Stappen</b>	<b>Tijdsplanning</b>
- organiseren van interne vormingsdagen voor het ganse team gekoppeld aan concrete bijsturing op de werkvloer	- één vormingsdag per zes maanden gedurende het hele project
- vorming voor het ganse team rond ervaringsleren op het niveau van het werken met de jongeren	Begin 2007
- vorming van de twee stafmedewerkers die de eindverantwoordelijken worden van de individuele begeleidingstrajecten met de jongeren	Eind 2007

### **3.4.2. Uiteindelijke projectkalender**

**Cfr. bijlage 8: Subdoelstelling IV. Competentieverhoging personeel (Veiligheids- en agressiebeleid)**

De vooropgestelde kalender werd licht gewijzigd door de confrontatie op de werkvloer met acting-out gedrag van de jongeren en de vragen van begeleiding hierbij. De vorming rond ervaringsleren verschoof wat naar de achtergrond. Er werd vooral gefocust op het opstellen van een veiligheids- en agressiebeleid. Het beleid werd geïmplementeerd aan de hand van inzage in de visietekst, vorming over conflicthantering en een opname van uitgewerkte procedures in het kwaliteitshandboek.

### **3.4.3. Opmerkingen**

In het kader van competentieverhoging met het oog op begeleiding van jongeren werd geopteerd om in eerste instantie de nadruk te leggen op het uitwerken van een eigen en aangepast veiligheids- en agressiebeleid. Daartoe volgden de stafleden een inleidende vorming bij een instelling voor mensen met een beperking (De Lovie, 26/03/07 & 16/04/07). Binnen het vormingsbudget werd ruimte gemaakt zodat telkens twee begeleiders een vorming konden volgen rond omgaan met agressie (22/09-06/10-20/10-10/11) en een vorming rond conflicthantering & bemiddeling (04/05-25/05-08/06-

22/06) in het kader van IPSOC Bijscholing te Kortrijk. Hun bevindingen werden meegenomen in het uitwerken van een eigen veiligheidsbeleid. In de uitwerking van het veiligheids- en agressiebeleid zitten een visietekst, een tekst rond conflicthantering, uitgewerkte procedures,... (Cfr. bijlage 8a) Het resultaat werd verspreid onder het personeel. Tijdens een vorming werd de tekst rond conflicthantering en uitgewerkte procedures expliciet toegelicht aan alle begeleiders.

### **3.5. Verspreiding van de resultaten van het project:**

#### **3.5.1. Vooropgestelde kalender**

<b>Stappen</b>	<b>Tijdsplanning</b>	<b>Benodigdheden</b>
- opstellen van een vormingspakket	2008	- budget om concrete werkmappen op te stellen
- bekendmaking van het vormingspakket aan de hand van folders, via website, ...	2008	- budget om folders op te stellen en te versturen
- geven van vorming op vraag	Vanaf 2008	

#### **3.5.2. Uiteindelijke projectkalender**

Cfr. bijlage 9: Subdoelstelling V. Verspreiding van de resultaten.

Het uitwerken van deze doelstelling valt volledig binnen het projectjaar 2007. De uiteindelijke projectkalender werd helemaal gewijzigd om deze doelstelling te bereiken.

#### **3.5.3. Opmerkingen:**

We slaagden er niet in om een uitgebreid vormingspakket op maat aan te bieden. Door de verschillende personeelwissels was er geen ruimte voor een verdere theoretische verdieping van het vormingspakket. Toch probeerden we de vormingen die we aanbieden onder onze subdoelstelling 'sensibilisering' zoveel mogelijk te differentiëren naar de doelgroep.

De alternatieve PRIAC werd niet gerealiseerd wegens het einde van het EVF-project en de volledige stopzetting van De Lier en De Bilck, door een gebrek aan structurele inbedding. Na overleg met EVF besloten we geen studiedag te organiseren, maar de resultaten te bundelen in dit eindverslag.

Met de verspreiding van dit eindverslag willen we andere settings die met onze doelgroep werken verder informeren over onze ervaringen in het werken met niet-begeleide minderjarige asielzoekers. We zullen dit eindverslag met bijlagen verspreiden onder alle federale opvangcentra, rode kruis opvangcentra, LOI's, voogden, Minor Ndako, Juna,... en vele andere partners. Het eindverslag zal ook geraadpleegd kunnen worden op via het internet op [www.onstehuis.net](http://www.onstehuis.net).

### **3.6. Opmaken van een kwaliteitshandboek:**

#### **3.6.1. Vooropgestelde kalender**

<b>Stappen</b>	<b>Tijdsplanning</b>
- inventariseren van noodzakelijke procedures omtrent de dagdagelijkse werking	Eind juni 2006
- alle belangrijke kernprocessen worden in procedures gegoten	Einde 2006
- informatiesessies en opleiding van personeelsleden	Begin 2007
- proeffase	2007
- evaluatie, bijsturing en planning voor verdere verbetering en aanpassing	Eind 2007

#### **3.6.2. Uiteindelijke projectkalender**

Cfr. bijlage 10: Subdoelstelling VI. Het opmaken van een kwaliteitshandboek

Stap 1 en 2 werden volgens schema uitgewerkt. In de praktijk merken we dat het geven van informatie, het opleiden van het personeel bij het gebruik van het KHB en de proeffase moeilijk van elkaar te scheiden zijn. Op geregelde tijdstippen werden nieuwe procedures ingevoerd en werd het personeel de tijd gegund om deze te integreren binnen hun dagelijkse werking. Deze werden op regelmatige tijdstippen geëvalueerd en bijgestuurd. Begin 2008 werden alle visies, procedures, werkinstructies en documenten een laatste keer geëvalueerd. Halfweg 2008 was het eindresultaat bereikt en was het kwaliteitshandboek bruikbaar.

#### **3.6.3. Opmerkingen**

Het kwaliteitshandboek werd ondertussen een lijvig boek. Begeleiders gebruiken vlot de elektronische versie voor het raadplegen van procedures of het opzoeken van interne documenten. Cfr. bijlage 10.a: Het kwaliteitshandboek

## 4. Gedetailleerde beschrijving van de bereikte doelgroep.

### 4.1. Doelgroep

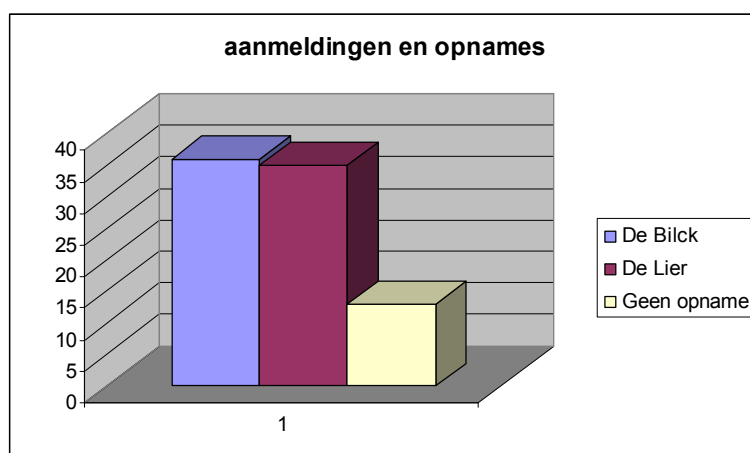
De Lier en De Bilck bieden in het kader van het EVF-project onderdak aan 2 x 12 niet-begeleide minderjarige asielzoekers en niet-begeleide minderjarige erkende vluchtelingen met specifieke noden. Het gaat om jongeren die om verschillende redenen nood hebben aan een intensieve, individuele begeleiding: jonge kinderen, jongeren met een zware psychologische belasting, jongeren met een fysieke of mentale beperking, zwangere meisjes,... Jongeren met een verslavings- of louter psychiatrische problematiek kunnen niet worden opgevangen.

De capaciteit van beide leefgroepen werd voor de duur van het project teruggebracht van 16 naar 12 (6 jongens en 6 meisjes per groep). Gedurende het project konden we beschikken over 4 plaatsen niet-EVF. Deze maatregel werd frequent gebruikt tot we een gepaste doorverwijzing vonden voor jongeren die niet meer aan de criteria van het EVF-project voldeden. Hiermee bedoelen we jongeren die meerderjarig werden en niet onmiddellijk een betaalbare studio vonden of uitgeprocedeerde jongeren die wachten op een doorstroming naar de bijzondere jeugdzorg.

### 4.2. Aantal aanmeldingen tussen 01/06/2006 – 31/12/2008

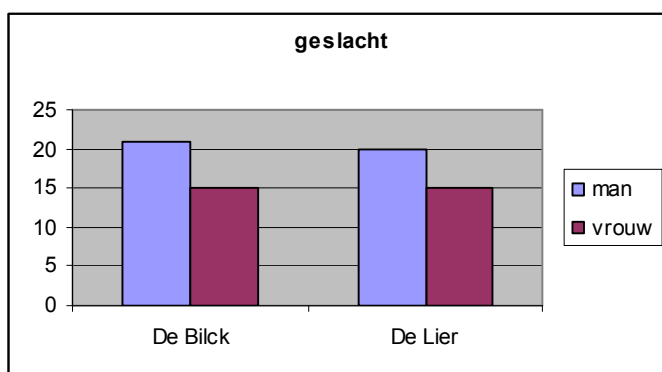
In het totaal werden 84 jongeren aangemeld. 36 van hen werden opgevangen in De Bilck. In de Lier werden 35 jongeren opgevangen. De doorverwijzing naar één van beide opvangcentra gebeurde vooral op basis van het aantal beschikbare plaatsen. Zwangere meisjes (2) werden automatisch in De Lier geplaatst, gezien de beter aangepaste infrastructuur. Er werden dus 71 individuele trajecten opgestart, evenwichtig verdeeld over de Lier en de Bilck.

In 13 gevallen werd niet overgegaan tot opname, hoofdzakelijk omwille van het feit dat de jongeren niet bereid waren tot opvang in een kleinschalige setting (5). Andere redenen om niet over te gaan tot een opname waren dat het om een té zware medische problematiek (1) ging, de jongere bijna meerderjarig werd (1), de jongeren herenigd konden worden met hun familie (2) of omdat de jongeren een eerder psychiatrische opvang nodig hadden (4).



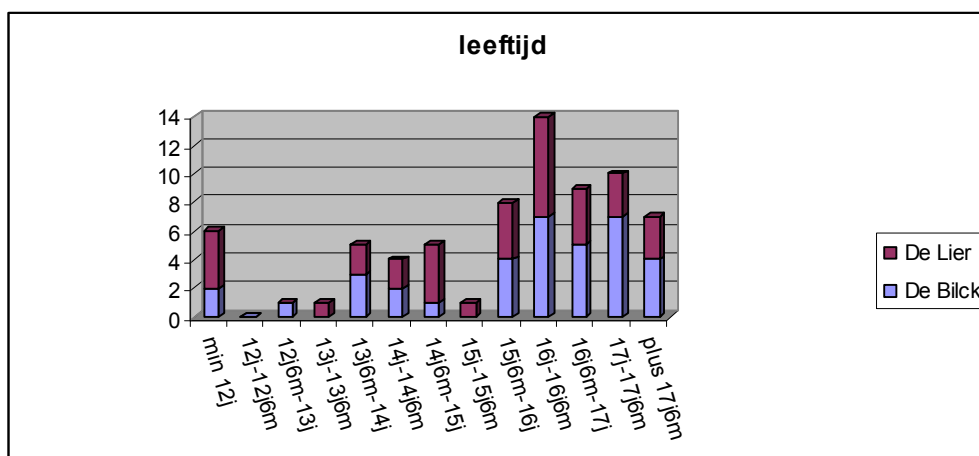
### 4.3. Geslacht

In totaal werden 41 jongens opgevangen, waarvan 21 in de Bilck en 20 in de Lier. 30 meisjes werden opgenomen, in elk opvangcentrum 15.



### 4.4. Leeftijd

In beide projecten worden jongeren tussen 0 en 18 opgevangen. In de praktijk merken we dat vooral pubers en adolescenten hun plaats hebben binnen De Lier en De Bilck. Hieronder bevindt zich een overzicht van de leeftijd bij opname in de opvangstructuur.

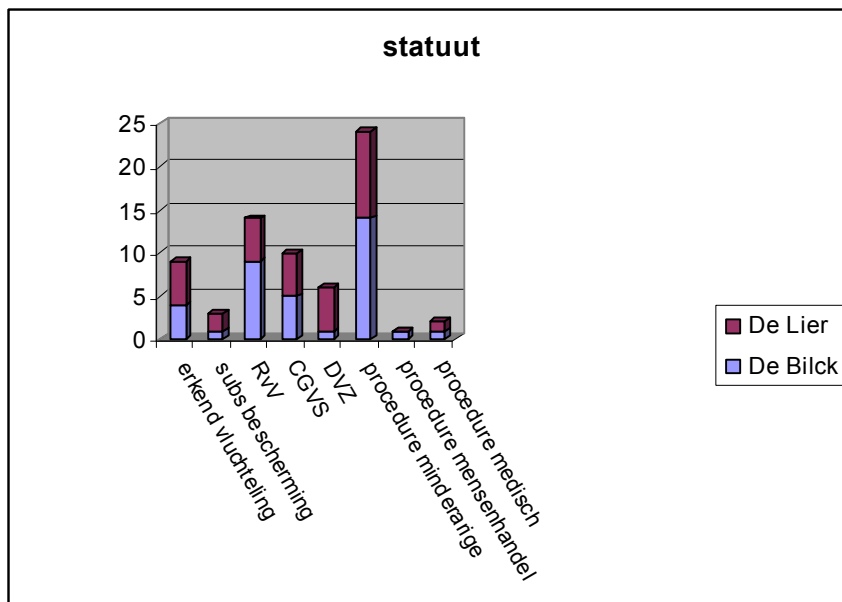


Zoals weergegeven in de grafiek zijn de meeste jongeren tussen de 15 en de 18 jaar. Toch had ons project een enorme meerwaarde voor de opvang van jongeren onder de 15 jaar, die niet terecht kunnen in rode kruiscentra of bepaalde federale opvangcentra vanwege hun jonge leeftijd. De twee baby's, die geboren werden in de Lier, staan ook onder de min 12 jarigen.

### 4.5. Statuut en het verloop van de asielprocedure

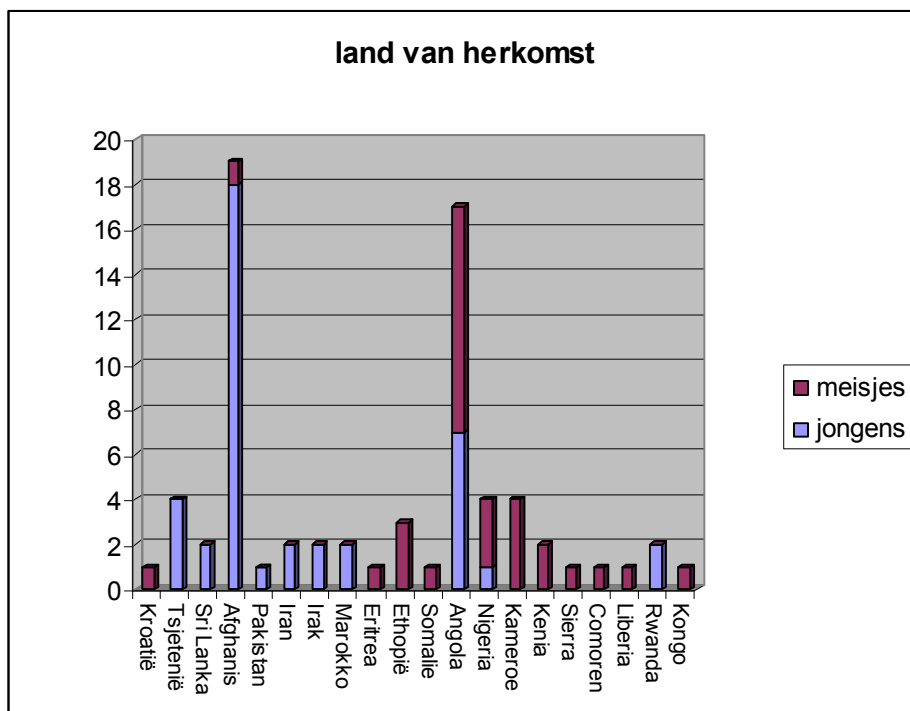
Alleen jongeren die asielaanvraag hebben ingediend, kunnen in De Lier en De Bilck opgenomen worden. De jongeren kunnen in onze centra verblijven tijdens hun asielprocedure en tot en met het arrest van de Raad van State.

Onderstaande grafiek geeft weer welk statuut de jongeren hebben of waar ze staan in hun asielprocedure op het einde van hun verblijf in De Lier of De Bilck. Slechts enkele jongeren krijgen het statuut van erkend vluchteling of subsidiaire bescherming toegekend. De meeste jongeren worden in de loop van hun verblijf uitgeprocedeerd en stappen dan over naar de procedure minderjarige. In slechts enkele gevallen hadden de jongeren een medische procedure of een procedure mensenhandel lopen.



#### 4.6. Land van herkomst

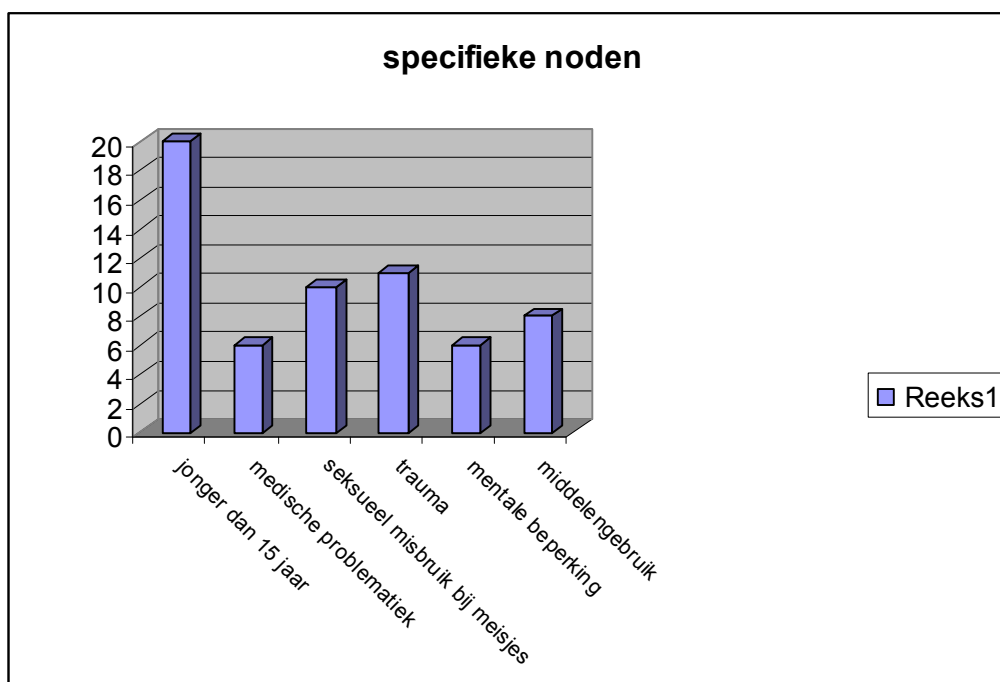
Net zoals in heel wat andere opvangcentra is de instroom van Afghaanse en Angolese jongeren het meest opmerkelijk. Opvallend komen meisjes meer uit Afrikaanse landen en jongens eerder uit Aziatische landen.



#### **4.7. Specifieke noden**

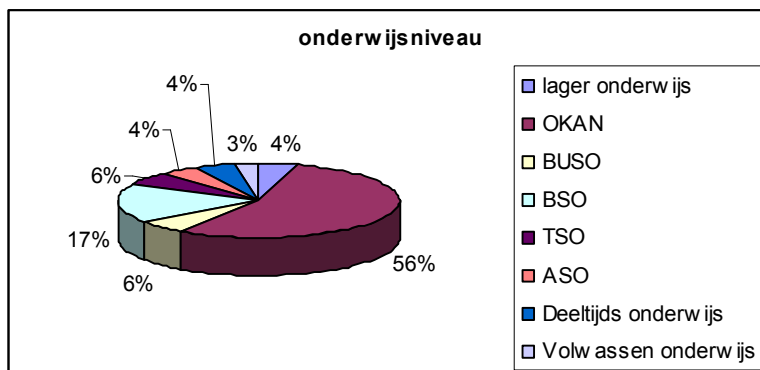
De Bilck en De Lier richten zich tot jongeren die om uiteenlopende redenen nood hebben aan een intensieve, individuele begeleiding. Het kan gaan om jonge kinderen, dwz jonger dan 15 jaar. Een vijftal jongeren had extra begeleiding nodig omwille van hun mentale beperking. Zes jongeren hadden te kampen met medische problemen, bijvoorbeeld een besmetting met HIV, psoriasis, een hersenletsel, een beenprothese,... Veel jongeren hadden psychische problemen. Vooral het ontwortelingproces en de traumatische ervaringen zorgen voor een zware psychologische belasting bij de jongeren. Ongeveer één derde van de meisjes kende een verleden van seksueel misbruik of genitale verminking.

Het spreekt voor zich dat deze categorieën elkaar niet uitsluiten. De grootste groep jongeren werd evenwel opgenomen op basis van hun jonge leeftijd en de psychologische problemen waar ze mee kampen. Jongeren met een zware verslavingsproblematiek of psychiatrische problemen vallen niet onder de doelgroep van het EVF-project.



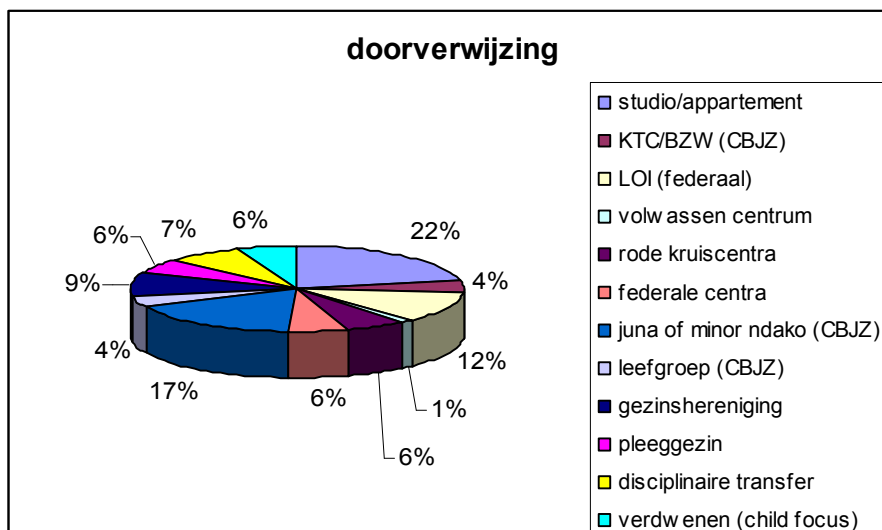
#### **4.8. Schoolloopbaan**

De jongeren van De Bilck en De Lier zijn leerplichtig. De meeste jongeren starten in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). De jongeren onder de 12 jaar starten meestal onmiddellijk in het basisonderwijs van de lagere school. Nadien stromen de jongeren door naar verschillende richtingen (ASO, TSO en BSO). Een viertal jongeren kreeg aangepast onderwijs (BUSO) wegens hun mentale beperking. Drie jongeren maakten de overstap naar het deeltijds onderwijs en twee jongeren stapten naar het volwassen onderwijs.



#### **4.9. Verblijfsduur en doorverwijzing**

De jongeren verbleven gemiddeld 8 maanden in onze opvangcentra. Dit varieerde van 1 maand tot 2 jaar. Na hun verblijf in De Bilck en De Lier gingen heel wat jongeren op zoek naar een eigen plekje (eigen studio, kamertrainingscentrum of LOI). Heel wat jongeren konden rekenen op de opvangmogelijkheden binnen de bijzondere jeugdzorg na hun verblijf in onze centra.



## **5. Opmerkingen aangaande eventuele synergieën tussen het project en andere activiteiten op nationaal of supranationaal niveau.**

Het EVF-project van de Lier en de Bilck werd kreeg appreciatie uit de sector en werd gezien als een meerwaarde. Veel voogden hebben positieve ervaringen met de Lier en de Bilck die het opnamen voor hun kwetsbare pupillen.

Vanuit andere centra kregen we waardering voor de opgebouwde know-how. Zie ook de vele aanvragen tot vorming.

We slaagden erin constructieve samenwerkingsverbanden uit te bouwen. Het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere diensten en/of projecten maakt integraal deel uit van het EVF-project van De Lier en De Bilck (zie ook: subdoelstelling III. Netwerkvorming). Intussen werd een intense samenwerking opgezet met de VZW Solentra en werd de brug geslagen naar de dienst geestelijke gezondheidszorg CGGZ Largo, de crisiseenheid van psychiatrie en de Psychiatrische Zorg Thuis te Ieper. Eénmaal werd beroep gedaan op het CARDA-project van Francine Dal te Yvoir.

## **6. Beschrijving van de innoverende, vernieuwende aspecten van het project.**

Algemeen kunnen we stellen dat er toch heel wat positieve zaken werden verwezenlijkt.

Jongeren met heel specifieke noden vinden binnen de bestaande opvangmogelijkheden vaak geen of onvoldoende antwoorden op hun vraag naar intensieve, individuele begeleiding. Binnen grote opvangcentra dreigen ze vast te lopen. De hulpvraag van deze kwetsbare groep kinderen en jongeren is erg gedifferentieerd en vraagt een aanpak op maat. De Lier en De Bilck hebben de mogelijkheden om binnen het leefgroepgebeuren tijd en ruimte vrij te maken om voor elke jongere een individueel traject uit te stippelen dat tegemoet komt aan hun noden én aan hun mogelijkheden. De kleinschaligheid én de omkadering van het project bood jongeren de kans om binnen een veilige omgeving een vertrouwensband op te bouwen en te werken aan hun specifieke hulpvraag.

Het opvangen van niet-begeleide minderjarige asielzoekers en erkende vluchtelingen met specifieke noden stelt een team voor een grote uitdaging. Het begeleiden van deze kwetsbare groep jongeren was (emotioneel) erg belastend. Daarom werd in het project expliciet ruimte voorzien voor een aangepast en gefundeerd personeelsbeleid.

Het project bood ons de kans om een pioniersrol op te nemen en de deskundigheid op het vlak van individuele begeleiding van niet-begeleide minderjarige asielzoekers met specifieke noden op te bouwen. Bovendien trachtten we een antwoord te formuleren op de tekorten die we hebben ervaren om op die manier op beleidsniveau een signaalfunctie op te nemen.

Het project bood ons ook de kans een netwerk van zinvolle samenwerking uit te bouwen met de reguliere zorgsector en de doelgroep bekend te maken binnen de hulpverleningssector en bij uitbreiding binnen onze samenleving.

## **7. Beschrijving van de transnationale activiteiten in het kader van het project.**

Vanuit de dienst communicatie werd gevraagd mee te werken aan het ENARO-project. De bijhorende communicatie vindt u terug in [bijlage 11](#). Op 12 oktober 2006 werden onze projecten dan ook voorgesteld aan twee buitenlandse bezoekers.

## 8. Beschrijving van eventuele problemen in de loop van het project.

Met de projecten stonden we open voor een grote diversiteit aan problematieken: tienermoeders, kleine kinderen, psychisch kwetsbare jongeren, jongeren met een fysieke of mentale beperking, analfabeten,... Vooral de acting-out problematiek zorgde voor een grote werkdruk bij het personeel. Dit vroeg een grote emotionele en mentale bagage van de begeleiding en de leidinggevendenden. Aangezien we de keuze hebben gemaakt om de jongeren aan te spreken op hun verantwoordelijkheden en mogelijkheden werd op verschillende tempo's gewerkt. Het aanvoelen van elke begeleider werd heel belangrijk en de structuur werd losgelaten waar kon. Met heel wat jongeren werkte dit voortreffelijk. In het werkjaar 2008 werden we echter meer en meer geconfronteerd met agressie van de jongeren. Een lossere structuur werkte hier in ons nadeel. Aangezien de doorverwijzing van de jongeren heel moeizaam verliep (vooral de disciplinaire transfers) konden jongeren die grensoverschrijdend gedrag stelden dit op een gevolgloze manier doen. Dit creëerde een groot gevoel van onmacht bij de begeleiding en de staf. Vaak werd dan gekozen om te overleven wat ten koste ging van de kwaliteit. Door het opbouwen van netwerken met de politie en psychiatrie werd een aanzet gegeven om dit probleem het hoofd te bieden. Een adequate en snelle interventie die noodzakelijk is in crisissituaties werd echter nooit gevonden. M.a.w. hebben we op de groeiende groep jongeren die extreme agressie als signaalfunctie namen om hun 'slecht gevoel' zichtbaar te maken nooit een adequaat antwoord kunnen bieden. Dit omwille van een tekort aan externe middelen en een verhoging van het angstgevoel bij begeleiders. Een doorgedreven personeelszorg was aldus geen overbodige luxe. Dankzij een goede communicatie werd dit veelal opgevangen. Toch willen we langs deze weg aanklaarten dat het luik personeelszorg de nodige aandacht vraagt en soms binnen het uitwerken van een project te weinig aandacht kreeg. Vormingen kunnen in bepaalde gevallen een uitweg bieden doch de ondersteuning op de werkvloer voor begeleiders is onontbeerlijk.

Een tweede pijnpunt waren de aanmeldingen van jongeren met zware verslavings- en/of psychiatrische problematiek en jongeren die zware agressie vertonen. Soms werd het van ons verwacht ook deze jongeren op te vangen omwille van de meer uitgebreide omkadering die we hadden. Deze jongeren vroegen een zeer specifieke omkadering die ook wij niet konden bieden. Psychiatrisch verpleegkundigen, artsen en psychologen moeten deel uitmaken van de omkadering wanneer iemand deze jongeren wil kunnen opvangen. Ook de infrastructuur bood te weinig om met deze problematiek om te gaan. Vooral voor het soort agressie waarbij onze pedagogische vaardigheden onvoldoende zijn en we eigenlijk meer technische middelen (medicamenteus, prikkelarme ruimte of time-out lokaal,...) nodig hadden. Deze jongeren, die frequent in crisis gingen, waren in staat om een leefgroep zoals de onze - die een grote veiligheid nodig heeft om tot verlieswerking te kunnen komen - binnen de week te ontwrichten en de werking zoals we deze vooropstelden onmogelijk te maken. Toch beseffen we dat in de toekomst werk zal gemaakt moeten worden van initiatieven die deze kwetsbare 'rest'groep kansen geeft.

Een derde probleem waren de doorverwijzingen. We merken dat het moeilijk is een geschikte doorverwijzing te vinden voor onze jongeren. Zowel voor jongeren die uit asielprocedure vallen als voor jongeren die 18 worden. Het langdurige wachten op een gepaste doorverwijzing voor jongeren die het leefgroepsgebeuren ontgroeid zijn zorgde soms voor onnodige spanningen. Bovendien bleek de kloof tussen onze werking en de mogelijke doorverwijzingen soms zeer groot. We probeerden de overgang te minimaliseren door zelf (vrijwillig) te zorgen voor een geleidelijke overgang. Dit was echter in de toekomst niet houdbaar. Een goede samenwerking met Bijzondere Jeugdzorg zou op dit vlak een ernstige meerwaarde zijn.

We stelden ook vast dat voor een aantal jongeren met een specifieke hulpvraag zij niet langere gebaat waren met een langdurige opvang binnen een leefgroep. Deze jongeren hadden meer nood aan individuele begeleiding binnen een woonsetting waarin ze meer zelfstandigheid konden opnemen. Na een periode van tot rust komen en aanleren van praktische zaken in de leefgroep waren deze jongeren meer gebaat met een soort kamertraining met ambulante ondersteuning en nog meer gebaseerd op de principes van het ervaringsleren.

De huidige werking van beide projecten binnen EVF zou in de toekomst een probleem worden wegens de vernieuwde asielprocedure. Deze werd aanzienlijk versneld met als gevolg dat jongeren en voogden vlugger de beslissing nemen over te stappen naar de procedure minderjarigen of zelfs helemaal geen asiel meer aan te vragen. Het percentage aanvragen dat leidt tot het statuut van erkend vluchteling of recht heeft op subsidiaire bescherming is klein. De nieuwe opvangwet maakt het voor alle opvangcentra mogelijk zowel asielzoekers als niet-asielzoekers op te vangen. Aangezien wij gebonden zijn aan de voorwaarden binnen het EVF-project daalde de instroom en moesten jongeren vlugger vertrekken wegens uitgeprocedeerd. In de toekomst zou dit leiden tot problemen in bezettingspercentages.

## **9. Beschrijving van de middelen aangewend om de zichtbaarheid van de Europese cofinanciering te verzekeren**

Bij de start van het project werd werk gemaakt van een folder ter bekendmaking van het project (Cfr. bijlage 12)

Alle briefwisseling wordt gedaan op briefpapier (met bijhorende enveloppen) met vermelding en embleem van het EVF. (Cfr. bijlage 13)

In de aangekochte containers ter uitbreiding van de infrastructuur van De Bilck werd het embleem en de vermelding van de steun vanuit het EVF duidelijk zichtbaar gemaakt via posters op A3 en A4 formaat. (Cfr. bijlage 14)

In het kader van de doelstelling 'sensibilisering' werd een folder verspreid om het vormingsaanbod kenbaar te maken (Cfr. bijlage 5.a).

## **10. Beschrijving van de evaluatie en controle van het project.**

### **10.1. Verschillende overlegorganen**

Ter evaluatie en ter controle van het ganse project werden verschillende organen opgericht

#### ***10.1.1.1. Overkoepelende stuurgroep***

De overkoepelende stuurgroep bestond uit de directeur van de Vereniging Ons Tehuis (VOT), de voorzitters van de OCMW Wervik en OCMW Ieper, verantwoordelijke van de beide projecten en de financieel verantwoordelijke. Wanneer ingrijpende beslissingen moesten genomen worden op financieel vlak werden beide secretarissen en beide ontvangers van de OCMW's mede uitgenodigd. Deze stuurgroep stond in voor de beslissingen op beleidsvlak en vroeg op regelmatige tijdstippen een stand van zaken aan de verantwoordelijke van de projecten. Zij beslisten waar en wanneer moet bijgestuurd worden. De stuurgroep werd bij noodzaak samengeroepen.

#### ***10.1.1.2. Directieoverleg***

Het directieoverleg was een maandelijks overleg tussen de directeur van het VOT en de verantwoordelijke van de projecten. Binnen dit overleg werd de dagelijkse gang van zaken en pijnpunten besproken en aangepakt. De verantwoordelijke communiceerde de te nemen strategie naar beide teams.

### **10.1.1.3. Stafvergaderingen**

De verantwoordelijke, beide pedagogisch stafmedewerkers en beide hoofdopvoeders kwamen maandelijks samen voor een stafvergadering. Binnen dit overleg werden alle vooropgestelde doelstellingen van het project onder de loep genomen en werden concrete acties ondernomen om het vooropgestelde tijdspad te respecteren of aan te passen waar nodig.

### **10.1.1.4. Observatie- en evolutievergadering**

De individuele trajecten werden besproken in de observatie- of evolutievergadering. Hiervoor kwamen alle begeleiders, pedagogisch stafmedewerker en hoofdbegeleider samen. De individuele begeleider bereidde samen met de pedagogische stafmedewerker de vergadering voor. De pedagogisch stafmedewerker nodigde ook de voogd en eventuele externe begeleidingsdiensten uit. Ter ondersteuning werd bij moeilijke dossiers ook beroep gedaan op de expertise van de vzw Solentra.

### **10.1.1.5. Lokale kwaliteitstuurgroep**

De lokale kwaliteitstuurgroep werd samengeroepen door de kwaliteitscoördinator van het VOT. De groep bestond uit alle stafleden en alle relevante begeleiders. Het orgaan zorgde voor de opmaak en het up-to-date houden van het kwaliteitshandboek.

## **10.2. De systematische opvolging van de doelgroep gebeurt aan de hand van de intake. Tijdens de intake worden alle criteria overlopen die nodig zijn voor een mogelijke opname.**

### **Cfr. bijlage 2.f: intakeverslag**

Na de aanmelding vond een intake plaats met alle betrokken partijen: begeleiding, jongere, voogd en relevante anderen. Indien mogelijk zorgden we ook voor een tolk.

Om verschillende redenen werd er gewerkt met een intake:

- § Om na te gaan of de jongere wel degelijk past binnen de criteria van de vooropgestelde doelgroep. In de eerste plaats bedoelen we hiermee dat de jongere een niet-begeleide minderjarige asielzoeker of erkend vluchteling is.
- § Om na te gaan of ons aanbod goed aansluit bij de noden van de jongeren. Op die manier willen we vermijden dat jongeren die meer gespecialiseerde hulp nodig hebben bij ons terecht komen. Bijvoorbeeld: ernstige verslavingsproblematiek, psychiatrische problematieken,...
- § Om na te gaan in hoeverre er bereidheid is bij de jongere om mee samen een intensief begeleidingstraject uit te bouwen.
- § Om af te wegen wat op dat moment de draagkracht is van de groep jongeren die reeds in de centra verblijven en van het team dat de jongeren begeleidt.

Om onze werking zo goed mogelijk voor te stellen aan de jongere, werkten we met een intakefilm, gemaakt door een laatstejaars stagiair orthopedagogie.

### **Cfr. bijlage 15: intakefilm**

Na de intake werd beslist of er al dan niet tot een opname wordt overgegaan. Om te bepalen of een jongere al dan niet binnen het aanbod past werd rekening gehouden met het scoringsformulier op basis van het meervoudig risicomodel.

Het opnamebeleid stelde echter te weinig garanties om jongeren met zwaardere psychiatrische problematiek of zware acting-out problematiek bij aanvang uit te filteren.

**10.3. Boekhouding: De gehanteerde boekhouding is een 'dubbele boekhouding'. Tevens de nieuwe boekhouding die gebruikt wordt door alle OCMW's die verplicht werd door de overheid**

## **11. Financiële eindafrekening**

De financiële eindafrekening wordt ingediend bij de financiële dienst, verantwoordelijk voor de EVF-projecten, binnen Fedasil en wordt bijgevolg niet opgenomen in deze bundel.

## **Bijlagen:**

1. Subdoelstelling I. Individueel traject LOI
2. Individuele begeleidingsmap
  - 2.a: Scoringsfiche fasering
  - 2.b: Verslag van starters- of evolutiedag
  - 2.c: Time-out verslag
  - 2.d: Observatie- en evolutieverslag + handelingsplan + IB-verslagen
  - 2.e: Overzicht tolkinterventies + invulblad sociale tolkdienst
  - 2.f: Intakeverslag
3. Individuele jongerenmap
4. Infobrochure onthaalgezinnen
5. Subdoelstelling II. Sensibilisering
  - 5.a: Folder sensibiliseringsactie
  - 5.b: Powerpoint voorstelling
  - 5.c: Overzicht van de gegeven vormen
6. Subdoelstelling III. Netwerkvorming
  - 6.a: Samenwerkingspartners
7. Subdoelstelling IV. Competentieverhoging personeel (teamfunctioneren)
  - 7.a : Extern gevolgde vormen
  - 7.b : Intern gegeven teamdagen
8. Subdoelstelling IV. Competentieverhoging personeel (Veiligheids- en agressiebeleid)
  - 8.a: Visietekst agressie
9. Subdoelstelling V. Verspreiding van de resultaten
10. Subdoelstelling VI. Het opmaken van een kwaliteitshandboek
  - 10.a: Het kwaliteitshandboek
11. ENARO-project
12. Folder De Lier/De Bilck
13. Briefpapier & enveloppen De Lier/De Bilck
14. Certificaat containers De Bilck
15. Intakefilm